

Kam odtečie slovenské biele zlato?

Mliečna kríza si začala písať svoju ďalšiu kapitolu. V týchto dňoch totiž dostalo Odbytové družstvo Sever, ktoré združuje prvovýrobcov mlieka zo severu Slovenska a rovnako aj ďalší prvovýrobcovia, oznámenia zo strany slovenského spracovateľa o nepredlžovaní účinnosti kúpnych zmlúv. Reálne môžeme byť o niekoľko týždňov svedkami toho, že o cca. 30 mil. litrov mlieka (ročná produkcia dotknutých chovateľov dojníc) nebude mať záujem ani jedna zo slovenských mliekarní.

"Hlavným dôvodom tohto stavu sú prebytky na európskych trhoch ako následok zrušených mliečnych kvót (k 1.4.2015), pokračovania ruského embarga a slabnúceho záujmu Číny po sušenom kravskom mlieku", uviedol počas tlačovej besedy predseda Slovenského zväzu prvovýrobcov mlieka Alexander Pastorek.

"Je aj v snahe slovenských mliekarní čo najrýchlejšie vyriešiť vzniknutú situáciu. Bez mlieka sa totiž z mliekarne stáva mŕtva fabrika, ona sa nevie premeniť na muštáreň či liehovar. Je životne spätá so surovinou, bez nej končí produkcia a aj celá náväznosť z hľadiska spracovania mlieka. Mohli by sme sa potom stať krajinou vyslovene závislou aj na dovoze mliečnych výrobkov", zdôraznil prezident Slovenského mliekarenského zväzu Stanislav Voskár.

V snahe odvrátiť hroziacu katastrofu SPPK rokuje v týchto dňoch s mliekarňami, ale aj Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. SPPK hľadá možnosti a nové trhy, kde by mohlo skončiť uvoľnené mlieko. Do úvahy prichádza jeho vývoz do tretích krajín (napr. Irán), využitie na humanitárne účely prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí SR, ale aj jeho nákup do Štátnych hmotných rezerv.

SPPK spolu so zväzmi prvovýrobcov a spracovateľov mlieka zároveň listom oslovila Zväz obchodu a cestovného ruchu SR a Slovenskú alianciu moderného obchodu s návrhom na stretnutie, na ktorom by sa hľadali možnosti, aby sa slovenské mlieko a výrobky z neho vo väčšej miere dostávali na pulty obchodných reťazcov.

Návrhy SPPK:

- **Zvýšenie zastúpenia mlieka a mliečnych výrobkov na pultoch obchodných reťazcov - rokovania s obchodnými reťazcami**
- **Vývoz do tretích krajín, využitie na humanitárne účely prostredníctvom Ministerstva zahraničných vecí SR a nákup do Štátnych hmotných rezerv**
- **Kompenzácia strát prvovýrobcov mlieka zo strany EÚ a národných zdrojov SR**

- **Zrušenie ruského embarga a hľadanie účinných opatrení, ktoré by riešili reguláciou dodávok v čase krízy na trhu**

Aké je zastúpenie slovenských výrobkov na pultoch našich obchodov?

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora už piaty rok po sebe uskutočnila prieskum v najväčších obchodných reťazcoch s cieľom zistiť, akú časť z celkovej ponuky potravín predstavujú agropotravinárske výrobky vyrobené v SR.

Prieskum, ktorý SPPK robila v dňoch 9.-15. novembra 2015, sa uskutočnil vo všetkých krajoch Slovenska. Zastúpenie slovenských agropotravinárskych výrobkov zisťovali pracovníci SPPK osobnou návštevou v 56 predajniach, ktoré patria ôsmim obchodným reťazcom, pričom sledovali 28 potravinárskych komodít. Výsledky už niekoľko rokov ukazujú, že zastúpenie potravín slovenského pôvodu na pultoch obchodov je okolo 40 %, pričom výnimkou nebol ani rok 2015.

Zastúpenie slovenských potravín v obchodných reťazcoch na území SR v roku 2015 podľa vykonaného monitoringu SPPK je na úrovni 39,9%.

Mimoriadne nízke zastúpenie potravín domáceho pôvodu na pultoch slovenských obchodov je dlhodobo známa skutočnosť. Je pritom samozrejmé, že veľmi nízky podiel slovenských produktov na predávaných potravinách znamená závažné ekonomické dôsledky v podobe dopadu na zamestnanosť a úpadok celého agropotravinárskeho sektora.

Podľa prieskumov % podielu zastúpenia slovenských potravín vykonaných SPPK, ale aj prieskumov GFK Slovakia (podľa prieskumu agentúry GFK bol podiel slovenských potravín na pultoch obchodov v roku 2015 na úrovni 40 %), je zastúpenie slovenských potravín na domácom trhu od roku 2013 mierne pod 40 %, bez výraznej medziročnej zmeny.

Porovnanie prieskumov MPRV SR a SPPK ukazuje, že v skutočnosti nie je až taký veľký rozdiel medzi výsledkami monitoringu MPRV SR na základe podielu z predaja a monitoringu SPPK na základe ponuky na pulte. SPPK urobila porovnanie oboch monitoringov v tých obchodných reťazcoch, cez ktoré sa realizuje predaj takmer 90 % potravín na Slovensku a ktoré sú zaradené ako v prieskume SPPK tak aj v prieskume MPRV SR (z tohto dôvodu sme z porovnávania vynechali Metro, ktoré nefigurovalo v monitoringu MPRV SR. Tým pádom sme pracovali s mierne vyšším zastúpením, ako uvádzame v našom celkovom prieskume). **Rozdiel medzi výsledkami % podielu potravín vyrobených na Slovensku v monitoringu MPRV SR a SPPK nám významne klesol z 21,26 % na 7,3 %.**

Podľa prieskumu SPPK sa od roku 2013, 2014 a 2015 pohybujeme približne na rovnakej úrovni tesne pod 40 % podielu slovenských potravín.

S necelými 40 % podielu slovenských potravín na domácom trhu je Slovenská republika na chvoste krajín EÚ. Z tohto pohľadu sa dá povedať, že v okolitých postkomunistických krajinách je zastúpenie domácich potravín medzi 70 a 80 % a v krajinách západnej Európy je to viac ako 80 % (napr. v Španielsku udávajú 85 % a miestny LIDL má v ponuke 60%, čo je obrovské číslo v porovnaní s 19 % u nás). Francúzsko, Británia a Nemecko sú na tom podobne, v Rakúsku je domáci podiel ešte väčší.

Ešte jeden príklad - Česká republika:

COOP 75%, Penny Market 70%, Tesco 70%, Globus 65 - 70%, Albert 60 - 70%, Billa 68%, Makro 54%, Lidl 40,8%, Kaufland 40%.

"SPPK je presvedčená, že sledovanie podielu domácich potravín, upozorňovanie a tlak samosprávy na REÁLNE zvyšovanie zastúpenia slovenských potravín na domácom trhu má obrovský význam z dôvodu zvýšenia potravinovej sebestačnosti krajiny, zvyšovania zamestnanosti, regionálneho rozvoja a zdravia domáceho obyvateľstva. **Vyžaduje si to vytrvalé úsilie na všetkých frontoch, od komunikácie so spotrebiteľmi až po rokovania s jednotlivými obchodnými systémami.** Nedá sa povedať, že by obchodné reťazce nevykonali určitú ústretovú komunikáciu, dokonca v minulosti avizovali záujem o zvýšený nákup konkrétnych potravinárskych produktov slovenského pôvodu, ktoré však podľa výsledkov monitoringu nie sú premietané do praxe", vyjadril sa predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Milan Semančík.

Návrhy SPPK:

- **Komunikácia s obchodnými reťazcami a prijatie účinných opatrení na riešenie problematiky tvorby cien v rámci celej potravinovej vertikály - spravodlivé prerozdelenie marží v potravinovom reťazci**
- **Podpora domácej produkcie z verejných zdrojov - nákup domácej agropotravinárskej produkcie pre zabezpečenie potrieb organizácií, ktorých potraviny sú hradené z verejných zdrojov - štátny odbytový kanál**

- **Marketingová podpora domácej produkcie a propagácia domáceho potravinárstva - založenie marketingového fondu s účasťou štátu**
- **Výchova a vzdelávanie spotrebiteľa**

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora spolu so Slovenským zväzom prvovýrobcov mlieka a Slovenským mliekarenským zväzom rovnako trvajú na tom, aby sa začalo intenzívne pracovať aj na oficiálnom monitoringu marží v potravinovom reťazci.

Vypočujte si aj [reláciu RTVS Farmári](#) k vzniknutej situácii. Hostami relácie boli Alexander Pastorek, predseda Slovenského zväzu prvovýrobcov mlieka a Stanislav Voskár, prezident Slovenského mliekarenského zväzu.

Dokumenty na stiahnutie

- [Prieskum zastúpenia slovenských výrobkov na pultoch obchodných reťazcov v roku 2015](#) (0.74 MB, PDF)